

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Servii Amicus Fidelis Usque Ad Mortem

Bouchy, Philippe

Coloniæ Agrippinæ, 1660

Dubiorum quæ circa Sacramenti Confessionis administrationem accidere possunt, Resolutiones moribundis favorabiles.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54799](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54799)

sunt. De moribundis adjuvandis te-
lam bellè orditus es, ea nimirum
pertexenda est. Ego, rudis licet in
hac arte, dubiorum licia subinde
suggeram, quæ tu, vel perspicuitatis
radio illustres, vel discretionis pe-
ctine discrimines.

PHIL. Videtis ne licia tua, Stagiri-
tæ lycea, aut Palladis textrinam
plus æquo redoleant: rem ipsam, non
verborum ampullas amant Theolo-
gimorales; proinde, si me audies,
altos illos dictionis cothurnos ex-
ues, foccosque humiliores indutus,
ad rem quam paras, de plano aggre-
dieris.

AMICUS FIDELIS. Quando ita vi-
jubesve, non modò foccos, sed et
popularem penulam induo.

CAPUT PRIMUM.

De Confessione.

*Dubiorum quæ circa Sacramenti Confes-
sionis administrationem accidere possunt,
sunt, Resolutiones moribundis favora-
biles.*

Quæ

Quæritur primò:

Quid faciendum Amico fideli, id est, Parocho vel alteri Sacerdoti, qui evocatur ad moribundum qui loqui non potest?

Ut ad hanc quæstionem exactè magis respondeatur, nonnulla prius considerata sunt.

1. An moribundus qui voce non potest, nutibus saltem absolutionem à Sacerdote postulet?

2. An signa saltem aliqua contritionis præsentè Sacerdote exhibeat?

3. An priusquam Sacerdos advenit, voce, vel nutu absolutionem petierit, vel saltem signa aliqua contritionis ediderit? idque advenienti præsentique Sacerdoti significat coram ægroto testes idonei?

4. Quid si id ipsum idonei illi testes affirmant Sacerdoti, non coram ægroto, sed in platea, in foro vel in agro? poteritne Sacerdos ille moribundum, si superstitem repererit, præsens præsentem absolvere?

5. Quid si moribundus, sensibus omnibus destitutus, neque voce, ne-

R

Quæ

que nuda absolutionem petierit, neque signa ulla contritionis ediderit?

Antonius Diana multæ vir eruditionis ac lectionis Partis suæ, tertii Tractatu tertio, propositam hanc nostram quæstionem, operosè admodum (allata longa, Auctorum variantium serie) utramque in partem disputat:

Eam ego partem tantummodò quæ moribundo magis favebit) si tamen idoneis auctorum rationumque adminiculis fulciatur) in medium adferam. Esto itaque.

PRIMA RESOLUTIO.

*Danda est absolutio ei, qui (loqui cum non possit) eam nutibus à Confessario ex-
pescit.*

Pro hac Resolutione stant Doctores benè multi, quam etiam determinant Canones & Rituale Romanum editum jussu Pauli V. anno 1615. ubi sic habetur:

Quod si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat cōfiteri, vox & loquela agrum deficiat, nutibus
& sig.

& signis conetur, quoad ejus fieri poterit peccata pœnitentis cognoscere; quibus utrumque vel in genere vel in specie cognitis, vel etiam si confitendi desiderium siue per se, siue per alios ostenderit, absolvendus est. Ex quibus verbis, etsi ad sequentes casus aperta satis pateat responsio, ad majorem tamen firmitudinem sit.

SECUNDA RESOLUTIO.

Moribundus qui lingua usu destitutus est, si pugno pectus pulsatur, si suspirans oculos in cœlum attollit, aut aliud doloris signum ostendit, absolvendus est à Sacerdote qui præsens hoc videt.

Et ratio est, quia signa pœnitentis animi quæ præsente mortis periculo eduntur, censerì debent directa ad sacramentalem absolutionem; cum in tali statu constituti optimum animæ suæ remedium desiderare soleant. *¶*

Quod

*¶ Layman in Theol. morali l. 5. tr. 6. c. 8.
¶ 4. Chapeauvil. tr. de Sac. admin. 1677.
¶ de pestis c. 3. q. 11. & alii.*

Quod si dubitetur an hæc signa orta sint ex vi contritionis, an ex mœrore & angustia mortis, ad vitandum sacrilegii periculum dari poterit absolutio sub conditione, si nimirum talis materia sufficiens sit ad absolutionis ministrationem. Ita Layman ibidem & Sancius in selectis disputationibus, disp. 44. num. 35.

TERTIA RESOLUTIO.

Quod si moribundus presente Sacerdote neque absolutionem nutu petere, neque pœnitentis signa edere possit, ediderit verò eo absente, idque idoneis testibus comprobatur, poterit tunc Sacerdos presentis moribundum presentem absolvere.

Pro hac sententia citantur à Diana Auctores non infimæ notæ plusquam triginta, quos inter est D. Thomas opusculo 63. §. de Extrema-Vnctione.

Nota restem unum afferentem moribundo petitam Confessionem, aut exhibita ab eo contritionis signa

Confessario adveniēti fidem facere
debere. *a*

*a Sancius in select. disp. 4. numer. 3. Zam-
branus de Sacram. tempore mortis c. 4.
dub. 2.*

QUARTA RESOLUTIO

Quod si testes in platea, vel in agro testen-
tur Confessario audivisse se moribun-
dum petentem confessionem, aut vidisse
contritionis signa exhibentem, presentes
autem non sint quando adest Confessa-
rius; poterit nihilominus Confessarius
in verbo eorum jam absentium, praesens
ipse, praesenti moribunda absolutiois
beneficium impertiri.

Censendus est enim talis aeger quasi
confessus absenti Sacerdoti per nu-
tium; quae confessio valida est, dum-
modo absolutio non detur in absen-
tia, sed in praesentia poenitentis. Et
ita tenent hanc opinionem Henri-
quez & Valent. *a*

Favent & huic sententiae Concilia
R. 5 duo,

*a Henrig. l. 5. c. 2. n. 7. Valent. to. 4. disp. 7.
qu. 11. punct. 1. Filiuc. to. 1. tra. 7. c. 5. nu-
124. & multi alii.*

duo, nempe Arausicanum vii. ca. 14.
& Carthaginense iv. cap. 76. in quibus
dicitur absolute, sufficere Confessario
ad absolvendum sacramentaliter infirmum, si testes dent testimonium de voluntate ipsius.

Videndus & Bonacina tom. 1. disput. 2. quæst. 1. puncto 33. nu. 4. Vbi
asserit posse absolvi poenitentem qui
accesit Confessarium per nuntium,
& adveniente Confessario ita ob-
mutuit, & ita sensibus destitutus est,
ut nullum peccatum exprimere, aut
doloris signum exhibere possit, nul-
lusque tunc adsit, qui petitionis con-
fessionis fidem faciat. Et ita Romæ
sensisse multos DD. testatur. Diana
verò ita concludit; ita sentiunt mul-
ti viri docti Societatis Iesu & no-
stræ Religionis.

*Amicus fidelis non solum potest, sed etiam
tenetur adhibere absolutionem in casibus
supradictis.*

NOTA I.

Quia cum sententiæ moribundo-
rum favorabiles multorum auctoritate

tate factæ sint probabiles, ideoque licitæ; secundum illas debet operari, sive ex caritate, sive ex justitia (si fortè Pastor sit:) debet, inquam, etiam si in contraria esset sententia: Potest enim quis speculativè sententiam unam tenere, & contra illam practicè operari; (ut pateat in Confessario qui absolvit pœnitentem secundum sententiam quam tenet probabilem, licet sententiæ absolventis contrariam.) Liceat ergo mihi dicere cum Vasquez: Quòd si potest quis has sententias sequi, quare hoc præsidio privare debet ægrotum? meo judicio, inquit, licitum non est negare absolutionem tali tempore, etiam ei qui contrariam sententiam sequitur, & de eo qui negaret, dici posset reum esse animarum. *a*

Quid juvat hic longam seriem idem sententiarum attexere?

a Vasq in 3. part. tom. 4 q 91 art. 2. dub. 3. num. 38.

R 4

No 3

NOTA 2.

Auctoritas unius Doctoris probi & docti, quæ rationi alicujus momenti innititur, ita ut nihil sit convincens pro opposita parte, sententiam facit probabilem: quia auctoritas talis Doctoris est non levis ratio credendi, & proinde opinio illi innitens est probabilis. Videndus.

AMICUS FIDELIS.

Quid dicendum de eo qui sensibus omnibus destitutus, neque voce, neque nutu absolutionem petat, neque ulla edit signa contritionis? an ejusmodi absolvendum putas?

QUINTA RESOLUTIO.

PHIL. Quod si moribundus sensibus omnibus destitutus neque voce, neque nutu confessionem petierit, neque signa ulla contritionis exhibuerit (si tamen præbè ad id temporis ac Christianè se gesserit) poterit ei sub conditione dari absolutio.

Fateor

¶ Emman Sa. v. dub. n. 3. Angel. v. op. nio. n. 2. Sylvest. verbo eodem.

Fateor esse non paucos qui contrarium ideò mordicus teneant quod in tali moribundo nulla signa externa advertant, quæ confessionis materiam sensibilem efficiant, qualis tamen esse debet materia Sacramentorum; quate verentur, ne proferatur forma ubi non est materia, & sic non efficiatur Sacramentum, sed sacrilegium admittatur.

Sed dici potest, inquit Diana, quod in hoc casu adest aliquo modo præsens materia sensibilis, per testificationem & famam probitatis dicti moribundi, qua nimirum hic & nunc censetur facere quod bonus quilibet Catholicus in ejusmodi articulo facere consuevit, atque adeò hic & nunc prout potest confiteri: Periculum verò sacrilegium nullum esse potest ubi profertur forma sub conditione, si nempe materia idonea sub sit; alias, non.

Sed nolim ego quemquam de suæ opinionis statione deicere, hoc unum ago, ut, quando moribundo-

R 5

rum

rum partes promovendas suscepi,
nonnullos in medium producam qui
eis etiam in hoc ipso casu favent non
parum, atque ad eò absolutionis be-
neficium iis impendendum cen-
sit.

Agmen ducar (tanto nec cedit ho-
nori) S. Antonius Archiepiscopus
Florentinus, per illustris familiae D.
Dominici clarum jubar, Doctor il-
le (ut refertur in Sacerdotali Roma-
no impresso Veneriis, anno 1569.
pag. 62.) ita loquitur: Infirmus in
periculo mortis constitutus, potest
absolvi à quolibet Sacerdote de
quolibet peccato, &c. si jam amisit
usum rationis, puta quia phreneti-
cus, si benè vivebat, & ut bonus fide-
lis frequentabat confessionem, &
communione & hujusmodi, quam-
vis non petierit Sacramentum; quia
ex insperato talia acciderunt.

Plerique omnes è sanctissima D.
Francisci Religione asserunt hanc
sententiam, sententiam esse Scoti-
camque Patres Recollecti Thesi-
bus

bus impressis propugnarunt variis in
 Capitulis Provincialibus; Camera-
 censi, anno circiter 1628. Insulensi
 anno 1631. &c.

Molfesius unus è Doctoribus Cle-
 ricorum Regularium a notat mul-
 tos tenuisse hanc sententiam: & qui-
 dem è Religione sua, D. Gabrielem
 Lottherium: è Societate Jesu, P.
 Salmeronem: è Capucinis, P. Lu-
 pum.

Quòd si auctoritas unius Docto-
 ris probi & docti, ut vidimus, faciat
 sententiam probabilem, quid opus
 alios operosè recensere?

Addam tamen pro coronide, quid
 de toto huc casu sentiat gravis Au-
 ctor Homo bonus. *b* Attendat, quæ-
 so, Amicus fidelis, & hinc discat quid
 agere possit aut debeat, si quando
 casus ille sibi contigerit: *Prudenter,*
inquit, aget Parochus, si favorabili illi
opinionem adhareat, qua sentit absolutionis
 R 6 *benefi-*

a In 10. l. tra. 7. c. 5. n. 48. & 49.

b In examine Ecclesie part. 1. tra. 7. c. 10.

18. 2. 34.

beneficium moribundo impendi posse, etiãsi nullum confessus sit peccatum, nec Confessarium petierit, nec indicia exhibuerit, ex quibus actus contritionis vel attritionis argui possit, modo talis in mortis articulo constitutus, Christiano more vivere sole-
ret, bonusque ac fidelis homo aestimaretur.

Quod quidem placitum, in praxi refe-
runt amplexum esse CLEMENTEM
VIII Pontificem Maximum & pruden-
tissimum virum. Cùm enim quidam ex
fabrica Divi Petri praecipuus ruiisset, & illum
cadentem vidisset, absolutionem ei dedit,
dicens: Si es capax, absolvo te a pecca-
tis tuis. Qua sententia, illa sanè ratione
confirmatur, quòd in necessariis ad salu-
tem pars tutior eligenda, & certiori peri-
culo occurrendum est.

Cessare verò dicitur vel irreverentia
Sacramenti, vel sacrilegii periculum, tum
conditione apposita, tum auctoritate Do-
ctorum. Ita ille.

AMICUS FIDEL. Amo te, mi Ho-
mo bone, de hac tua tam bona, tam
amica moribundis Resolutione.

Fidelis

Fidelis Amici dubiis aliis respondet Philaretus.

FIDELIS AMICUS.

Iacet in platea moribundus qui vulnus lethale accepit: Confessarium in clamat, verum si confitentiaures accommoda vero, medicina jam jam necessaria, adhiberi non poterit: si vero adhibeatur, confiteri postea non poterit.

Quid ergo mihi faciendum est? PHILARETUS. Peccatum unum atque alterum secreto audias, eumque statim absolvas: ubi vero Medici ac Chirurghi medicamenta sua adhibuerint integram vulnerati confessionem (si superstes erit) iterum audias, iterumque absolvas *a*
a Ita censet. Diana part. 5, tra. 3, resolutione 56.

FIDEL, AM *Quid si Medici tantisper desistere nolint, aut abesse non possint à vulnerato?*

PHIL. Tunc satis erit infirmo dicere se peccatorem esse, cum non teneatur coram aliis peccata sua, *quam*

quamvis levia, manifestare. *a*

a Ita cum Diana, Sancijs in select. edit.

Lugdun. disp. 44, n. 35,

FIDEL. AM. Quid faciendum iis qui versantur in evidenti vita periculo, v. g. in naufragio, peste & bello?

PHIL. Suffecerit unum dumtaxat peccatum declarare omisfis etiam gravioribus: imò si tam præsens sit periculum, ut ne unum quidem in particulari declarare possint, dato signo aliquo pœnitentis, quale esset genuflexio, vel pectoris percussio, absolvi poterunt hac formulâ: Ego vos absolvo à peccatis vestris, *a*

a Hurtadus de Sacr. Pœnit. disp. 8. diffie.

2. Item disp. 9. diffie. 10,

FIDEL. AM. Quid si unicus sit peste infectus, à quo sibi Confessarius male metuat, tenebiturne illum integrè conscientem audire?

PHIL. Videtur tunc justa de causa dimidiari posse materialiter, confessio: Quia sicuti, secundum omnes, excusatur pœnitens ab integritate confessionis quando ex illa me-

ritur

ritò timet damnum corporis; rei familiaris vel honoris, ita etiam excusatur Confessarius ab audienda integra confessione, ex qua sibi meritò mortem à pœnitente metuit. & Atque hoc dictum puta in gratiam eorum qui necdum tanta flagrant charitate, ut cum vitæ suæ temporalis dispendio tranquillitati ac securitati proximi sui consulere in animum inducant.

potest Confessarius absolvere infirmum quem credit statim moriturum, adito uno tantum peccato.

Idem dicendum quando infirmus nimis fatigatur in explicandis suis peccatis, *Bonacina to. 1. fol. 212. n. 18. § 19.*

Caveat tamen pœnitens plura peccata reticere quam postulet justa causa, aut periculum imminens, quia confessio integrè facienda est quantum moraliter fieri potest. *Ibid. n. 20.*

NO-

2 *Zambranus de Sacr. Pœnit. c. 4. dub. 6. num. 12. Layman l. 5. tract. 6. c. 13. n. 4. § alii.*

NOTA.

Notandum eos qui iusta de causa confessionem materialiter integram non fecerunt, debere postea, si revelaverint, aut periculum evaserint integrè iterum confiteri & absolvi.

FID. AMICUS. *Quando? statimne?* PHIL. Data bona opportunitate, non dico statim nisi instet tempus mortis, aut præceptum annuæ confessionis: item nisi sumenda Eucharistia, suscipienda periculosa peregrinationes, aut aggredienda alia cum evidenti vitæ periculo. *Vide eundem folio 212. num. 21. Item com. 1. fol. 217. num. 12. & 13.*

FID. AMICUS. *Teneturne lethaliter vulneratus vel aliter moribundus, remittere satisfactionem sibi debitam pro accepta iniuria?*

PHIL. Odium & rancorem & signa externa rancoris contra inimicum remittat, actionem verò injuriarum sive satisfactionem pro injuria accepta sibi debitam à legitimo indice petere & expectare potest. An?

Audiendus Jacobus Manchinus in practica visitandi infirmos. Pract. 7. dub. 5. nu. 7. Non bene agunt, inquit, aliqui Confessarii, pœnitentes scrupulis afficientes, dum dicunt illos non posse salvari nisi etiam corâ Judice actiones injuriarum remittant, cum hoc loqui liquide falsum sit.

Ita sensent etiam Emmanuel Sa, verbo *Iniuria*. nu. 1. Bannes & Aragon in 2. 2. quæst. 25. art. 9. & alii.

Et ratio est, quia vindicta legitima ad virtutem justitiæ pertinet, & per se decens est malefactorem puniri, ut alii ejus exemplo in posterum timore pœnæ ab injuria inferenda coërceantur. Quia verò periculū est, ne ideò tantum vindicta expetatur, ut lædenti malè sit, & læsus in illo lædentis malo, tanquam in suo bono acquiescat (quod est contra caritatem proximi, nec tam actus justæ vindictæ, quàm odii) ideò conari debent Confessarii ut utrumque

que

que à moribundo obtineant; id est, ut non modò odium & rancorem, sed & actionem injuriarum læsus remittam.

FIDEL. AMIC. *Quid censendum de puro moribundo?*

PHIL. Si fateatur peccatum veniale vel mortale, & dubitatur an habeat usum rationis necne, absolvi debet sub conditione, ne adeat periculum æternæ damnationis. Ita Bartholomæus de Medina & multi viri docti.

FIDEL. AM. *Quisnam Sacerdos in mortis articulo potest moribundum absolvere?*

PHIL. Non tantùm bonus & pius, etiam malæ vitæ, nominatim excommunicatus, imò Hæreticus & Schismaticus, moribundum potest absolvere. Citantur passim pro hac sententia Doctores plurimi, & favet Tridentinum quod Sess. 14. cap. 7. ita statuit: *piè admodum in Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis: atq; ideò omnes Sacerdotes*

tes quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt.

Voluit nimirum Ecclesia salutari animarum consulere, ideoque amplissimam jurisdictionem concedit Sacerdotibus omnibus, qui ratione ordinis sui illius capaces sunt. Potest ergo moribundus, quando alius non adest, ab iis absolutionem petere. Audiendus hîc Joannes Præpositus: *a* Desunt, inquit, alii, Pœnitens non tantum potest, sed etiam debet, petere hoc Sacramentum ab excommunicato, imo, Hæretico, modò non sit periculum subversionis quia cum constet eos validè posse absolvere, tenetur æger in mortis articulo constitutus, salutis suæ per hoc remedium consulere, & præcepto confessionis satisfacere.

Notandum tamen Sacerdotes illos sive malos, sive præcisos ab Ecclesia posse quidem validè, sed non licitè

a Præpositus 3. part. q. 7. de ministro Pœnit. dist. 15.

licite moribundum absolvere, nisi prius per contritionem, vel aliter justificentur; sed viderint ipsi, aeger interim, ab ipsis peti quod iuste potest petere, & quod possunt ipsi, si velint, non tantum valide, sed & licite prestare.

Quod si aegroti periculum ita urgeret ut praeter temporis angustiis mali illi ac praecisi Sacerdotes nec conferri nec justificari possent, non tantum valide sed & licite in tali statu constituti, moribundum absolverent. *q. Hurtadus de Sacram. Poenit. disp. 10. diff. 8.*

FIDEL AMI. *Quoto die infirmitatis datur potest absolutio a reservatis?*

PHIL. Non potest dari simpliciter a prima die infirmitatis, sed a prima die qua constituit infirmum, in mortis periculo. Ita Sancius in select. disp. 12. num. 5. Caelestinus in Compendio Theol. moral. tract. 1. c. 13. quest. 1.

Nec debet expectari extremum omnino periculum aut ultimus mor-

is articulus ad hoc ut possit æger ab omnibus casibus à quolibet Sacerdote absolvi, sed sufficit ut verè verferur in periculo. Ita Metella tom. 2. disp. 4. cap. 6. Præpositus in 3. partem quæst. 7. de Sacram. pœnit. dub. 6. num. 43. & alii.

FIDELIS AM. *Quid si peccata reservata annexam habeant excommunicationem majorem?*

PHIL. Diana parte 5. Tract. 3. Resolutione 97. Quando, inquit, simplex Sacerdos in articulo mortis absolvit pœnitentem ab excommunicatione majore, caveat ne absolvat non præmissa satisfactione, si forsitan ea fieri debeat. Juxta Clement. 1. de Hæret. Quod si commodè fieri non potest, absolvat cum debita cautione, secundum Glossam ejusdem Clem. §. *Verum*, versu, *Ea tunc*. Quæ cautio fiat per fidei jussores, vel cum pignore, si eam potest dare, sin minus, det saltem eam quam dare potest videlicet juratoriam: si verò casus necessitatis urget nihilque horum fieri

fieri potest, absolvat: cum ad impossibile nemo teneatur. Debet insuper Confessarius imponere onus hoc pœnitenti, ut cessante morbo pœsentes se Superiori qui extra casum illum de jure poterat eum absolvere, commonefaciendo quod si se nō pœsenterit, in eandem censuram incurret. *a*

a Belloc. in praxi The. mor p. 1 q. 2 n. 136
 Finellus de cas. reser. c. 8 n. 9 Zambardae
 Sac pœn. c. a. 4 n. 6.

N O T A.

Absolutus autem à reservatis quæ censuram annexam non habent, etiam si convaluerit non tenetur se ulli Superiori pœsenterare: quia ab eis absolutè sine tali ulteriori obligatione absolutus est. *b*

b Sanctorius de cas. Pap c. 13. n. 147. Navarrus in Man c. 26. nu 27. Guil. Merc. in 3 p. D. Th. q. 9. art. 6

FIDEL. AMIC. Quid censendum de damnatis ad mortem?

PHIL. Afficiendi extremo supplicio sunt in mortis articulo constituti

ti, adeoque lata sententia, & instante executione, in eo statu, in quo nulla est reservatio, possuntque à quolibet Sacerdote absolvi. *a*

a Hurtadus de Mendoza volu. 1. de fide, dis. 84. ser. 8 §. 125

FIDEL. AM. *Quid censendum de mulieribus pragnantibus?*

PHIL. Post octavum mensem à conceptione, illæ quæ difficiles & periculosos partus expertæ sunt: item illæque primò pariunt, censentur versari in mortis articulo; proinde absolvi debent sicut alii moribundi in pari periculo constituti. *a*

FIDEL. AM. *Quid agendum Parocho celebranti qui evocatur citò citò ad moribundum?*

PHIL. Relinquat (inquit Zambrianus *b*) missam inchoatam, etiam post consecrationem, servante intem aliquo, sacram Eucharistiam, secum

a Abbas in caput pastoralis. n. 3. de officio ordinarii. Petrus Bellochius in praxi moral. The p. 1. q. 2. Hurtadus de Mendoza loco supracit. *b* Zam. Sac. de p. c. 4. d. 6. v. §.

cum verò deferat aliquam formulam consecratam & extremam Unctionem: audita confessione Eucharistiâ illi præbeat, Extremamque Unctionem administret, & ad sacrificium revertatur, &c.

Ex his apparet potiori jure Confessarius abrumpenda negotia alia omnia, ut evocati, citius ad moribundos convolent.

FIDEL. AM. *Quid censendum de Laicis, qui interdum moribundos à censuris absolvunt?*

PHIL. Certum est confessionem illam quæ fit interdum ab infirmis Laico, defectu Sacerdotis, sive contritionis majoris excitandæ, sive etiam consolationis aut consilii petendi gratiâ, non esse confessionem sacramentalem, & qui peteret absolutionem à Laico, esset sacrilegus, & Laicus præsumens dare, fieret irregularis. Constat enim ex Trid. sess. 14. c. 6. can. 10. de fide esse, solos Sacerdotes, & non alios, hujus Sacramenti ministros esse.

Res.

Posse verò Laicum, moribundos
absolvere à censuris, ut non careant
Ecclesiasticà sepulturâ, affirmant
non pauci, nec infimæ notæ Docto-
res a. Philibertus Marcinus in suis
commentariis de bello divino seu de
peste part. 3. c. 12. num. 3. & seq. ita
ratiocinatur. Si Ecclesia pro articulo
mortis, confert jurisdictionem ab-
solvendi à peccatis & censuris cui-
bet capaci talis jurisdictionis, quia
hoc postulat Ecclesiæ benignitas &
favor animarum, quandoquidem
Laicus sit capax jurisdictionis absol-
vendi à censuris, (si Papa velit illi eâ
demandare) ergo conjiciendum eam
eidem demandasse, atque hanc esse
piam illius mentem, ne excommuni-
catus post mortem privetur com-
munibus Ecclesiæ precibus & suffra-
giis atque missæ sacrificio.

Sed observandum cum Sanchez in
summa tom. 1. l. 2. c. 13. num. 13 ex-
pedire

a Layman l. 1. tr. 5. part. 2. c. 6. n. 2. Et
pro hac sententia adducit Glossam, Abba-
tem, Sylvestrum, Armillam.

pedire ut post mortem obtineatur
nova absolutio ab illo cui excom-
municatio reservata erat, si commo-
dè fieri possit. Quia si opinio ista nõ
esset vera, careret absolutio valore
suo, & proinde nõ valerent absoluto
Ecclesiæ suffragia: modis autõ omni-
bus cõsulendũ est mortui securitati.
FIDELIS AM. *Quid censendum de mor-
ribundis qui aliis famam vel pecu-
niam injustè abstulerunt?*

PHIL. Infirmus qui alteri famam vel
pecuniam injustè abstulit, statim
ante mortem, si commodè potest,
restituatur; neque hæredibus eam
curam in testamento demandasse
sufficit. Ratio est, quia iste qui per
hæredes tantum restituere vult non
habet nisi conditionariam volunta-
rem restituendi, si videlicet moria-
tur, aliàs non. Unde patet malè ad
absolutionem dispositum esse, ut
non multis probat Leo de Officio
Confessar. Recollect. 25. num. 103.
Citat autem Guittierex, Azorium,
Reginaldũ & Sayrum. Legendus &
To-

Toletus l. 5. instruct. Sacerdorum c. 24. n. 6. Qui cum possit & debeat, inquit, non vult restituere, mortaliter peccat, & quo magis differt, gravius peccat, & quoties occasio commoda restituendi se offert & non statim vult restituere, aut non curat advertere, mortaliter rursus peccat. Unde multum falluntur, qui debita cum possint nolunt solvere, differentes usque ad mortis testamentum, & qui sic discedunt, secundum communem sententiam, in peccato discedunt. Peccant etiam, inquit, qui bona habent dubia, & de quibus certi non sunt an propria sint, & differunt id elucidare usque ad testamenta, in quibus etiam ut dubia relinquunt, cum teneantur statim, cum commodè possunt id declarare, & si fortè debent, restituere. Haecenus Toletus.

FIDEL. AM. *Heu! hoc cunctis est resolutiones
seeligere meribundis faventiores?*

PHIL. *An nescis quia meliora sunt
vulnera diligentis, quam fraudulen-*

ta oscula odientis? *Proverb. 27.* Audi quid psaltes Regius: Corripiet me justus in misericordia, & increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum *Psal. 140.*

De dubiis occurrentibus circa communionem moribundorum.

PHILARETUS.

Viaticum sacratissimi Corporis Domini nostri Jesu Christi, summo studio ac diligentia moribundis procurandum est, ne forte contingat illos tanto bono privatos decedere.

Debet autem Venerabilis Eucharistia dari per modum Viativi, cum probabile est, quod eam moribundus non poterit amplius sumere, a

a Rituale Rom

AMICUS FIDELIS. *Quanam est differentia inter communionem ordinariã, & inter cõmunionem per modũ Viativi?*

PHIL. Per communionem ordinariã, petimus à Deo gratiam bene vivendi: per hanc autem, gratiam bene

bene